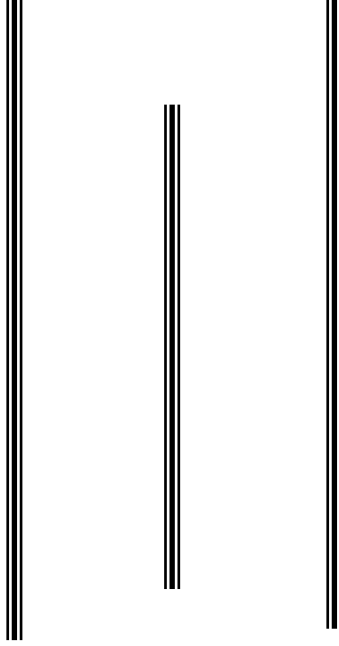

जयपृथ्वी नगरपालिका

विपद् व्यवस्थापन स्वयंसेवक ब्युरो गठन तथा परिचालन निर्देशिका, २०७९

जयपृथ्वी नगरपालिका चैनपुर

सुदुरपश्चिम प्रदेश

नेपाल

प्रस्तावना:

जयपृथ्वी नगरपालिका पनि भुकम्प र बाढी, पहिरो, आगलागी र महामारी, जस्ता विभिन्न प्राकृतिक तथा ग्रैह प्राकृतिक विपद्हरू जोखिममा रहेको छ, र यस्ता विपद्हरूको जोखिम पनि दिनानुदिन बढ्दै गईरहेको छ। विपद् पूर्वतयारी, प्रतिकार्य र पुर्नलाभसम्मका लागि क्रियाकलापमा दक्ष जनशक्तिको कमी, स्रोत र साधनको कमी रहेको अवस्थामा विपद् व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि स्वयंसेवकहरूको भुमिका महत्वपूर्ण रहेको देखिन्छ। २०७१ को तराईको बाढी, २०७२ सालको भुकम्पमा पनि विभिन्न जिल्लामा स्वस्फूर्त रूपमा स्वयंसेवकहरूको परिचालन भई ठुलो योगदान पुगेको अनुभव छ।

समुदायमा आपत्कालिन अवस्थामा परेको समयमा समुदायका व्यक्तिहरू नै विपद्को पहिलो प्रतिकार्यकर्ता हुन्। विपद् पूर्व तयारी र विपद् प्रतिकार्य क्षेत्रमा स्वयंसेवकहरूलाई प्रभावकारी र व्यवस्थित रूपमा परिचालन र व्यवस्थापन गरी विपद्का समयमा जनधनको क्षति न्यूनीकरण गर्न स्वयंसेवकहरूको आवश्यक क्षमता अभिवृद्धि र संस्थागत विकास गर्दै नगरपालिकाको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्षमतालाई मजबुत बनाउनका लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संशोधन २०७५) को दफा ४८ ले दिएको अधिकार बमोजिम यो निर्देशिका जारी गरिएको छ।

१. प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (क) यो निर्देशिकाको नाम “नगर विपद् व्यवस्थापन स्वयंसेवक ब्युरो गठन तथा परिचालन निर्देशिका, २०७९” रहेकोछ।

(ख) यो निर्देशिका तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषा:** (क) विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा:

(क) “नगरकार्यपालिका” भन्नाले जयपृथ्वी नगरपालिकाको नगरकार्यपालिकालाई भन्ने सम्झनुपर्छ।

(ख) “ऐन” भन्नाले जयपृथ्वी नगरपालिकामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७५ (पहिलो संशोधन) सम्झनुपर्छ।

(ग) “नगर” भन्नाले जयपृथ्वी नगरपालिकालाई सम्झनुपर्छ।

(घ) “नगरसभा” भन्नाले जयपृथ्वी नगरपालिकाको नगरसभालाई सम्झनुपर्छ।

(ङ) “वडा” भन्नाले नगरका वडा समितिलाई सम्झनुपर्छ।

(च) “स्वयंसेवक” भन्नाले नगरपालिका र वडास्तरमा गठन भएका विपद् पूर्वतयारी, प्रतिकार्यका लागि प्राथमिक उपचार, आधारभुत खोज तथा उद्धार, अग्नि नियन्त्रण, विपद् पश्चात लेजाजोखा तथा अन्य विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यमा लाभको आशा नगरि स्वेच्छाले खटिने जनशक्ति सम्झनुपर्छ।

(छ) “नियम” भन्नाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७५ सम्झनुपर्छ।

(ज) “निर्देशिका” भन्नाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन स्वयंसेवक ब्युरो गठन तथा परिचालन निर्देशिका, २०७९ सम्झनुपर्छ।

(झ) “सूचीकरण” भन्नाले यस निर्देशिका बमोजिम स्वयंसेवक व्यक्ति वा स्वयंसेवक सञ्चालन गर्ने संघ, संस्था र तालिम प्राप्त जनशक्तिहरूलाई महानगर विपद् तथ्याङ्क तथा सूचना प्रणालीमा प्रविष्ट गर्ने प्रकृया र परिणामलाई सम्झनुपर्छ।

३. स्वयंसेवक परिचालन र स्वयंसेवक ब्युरोका मार्गदर्शक सिद्धान्त:

(१) यस निर्देशिका बमोजिम गठित स्वयंसेवक ब्युरोले कार्यसम्पादन गर्दा देहायका मार्गदर्शक सिद्धान्तको अवलम्बन गर्नुपर्नेछ।

(क) मानवता

(ख) बहु-सरोकारवालाको सहभागिता

(ग) नगरपालिका, वडा, स्थानीय सुरक्षा निकाय तथा स्थानीय समुदायसँग सहकार्य

(घ) समावेशीता

- (ड) ऐक्यबद्धता
- (च) निष्पक्षता
- (छ) तटस्थता
- (ज) इमान्दारिता तथा निष्ठा

२. उपदफा ३ (१) मा उल्लेखित मार्गदर्शक सिद्धान्त स्वयंसेवक ब्युरो, स्वयंसेवाका लागि खटिने स्वयंसेवक तथा सामुदायिक विपद् प्रतिकार्य टोलीहरूले यो निर्देशिकाको उद्देश्य बमोजिम कार्यसम्पादन गर्दा पालना गर्नुपर्नेछ ।

३. उपदफा ३ (१) मा उल्लेखित मार्गदर्शक सिद्धान्तहरूलाई स्वयंसेवक सङ्गठित र परिचालन गर्ने संघ संस्था वा निकायले पालना गर्नुपर्ने अनुशासन, मापदण्ड तथा आचारसंहितामा समेत उल्लेख गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ ।

४. उपदफा (३) बमोजिम अनुशासन तथा आचारसंहिता तयार गर्दा अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानुन र मूल्य मान्यता, प्रचलित कानुन, स्थानीय समुदायका संस्कार, लैङ्गिक समता, फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूको आधारभुत अधिकार र मानव अधिकारको रक्षाका विषयलाई समेत ध्यान दिनुपर्नेछ।

४. उद्देश्य:

४.१ मुख्य उद्देश्य :

यस निर्देशिकाको मुख्य उद्देश्य प्राकृतिक र गैरप्राकृतिक विपद्को जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी, प्रतिकार्य तथा राहत वितरण तथा व्यवस्थापनका लागि स्वयंसेवकहरूको व्यवस्थित, मर्यादित तथा संस्थागत विकास र परिचालन गरी नगरपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्षमता संस्थागत एवं सुदृढ गर्नु हो ।

४.२ विशिष्ट उद्देश्यहरू :

यस निर्देशिकाका अन्य उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्:

- (क) विपद् व्यवस्थापनका विभिन्न विषयक्षेत्रमा स्वयंसेवकहरूको उत्पादन, गठन तथा विकास गर्नु,
- (ख) स्वयंसेवकहरूलाई सङ्गठित गर्नु, उनीहरूको ज्ञान, सिप, दक्षता, अनुशासन र क्रियाशीलता बढाउनु,
- (ग) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा स्वयंसेवाको संस्थागत विकास र परिचालनका लागि नगरपालिका, वडा तथा समुदायस्तरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको संस्थागत संरचनाको व्यवस्था गर्नु,
- (घ) स्वयंसेवक संगठित तथा परिचालन गर्ने संघ संस्था वा निकायका प्रयासलाई एकिकृत, व्यवस्थित र सुदृढ गर्नु,
- (ड) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा परिचालन हुने स्वयंसेवकहरूबीच आपसी सहयोग, समझदारी, समन्वय र सहकार्यलाई प्रभावकारी बनाउनु,
- (च) विपद् प्रतिकार्यमा परिचालन हुने विभिन्न संघ-संस्थाहरूका स्वयंसेवकहरूको परिचालन र व्यवस्थापनमा सहजीकरण गर्नु ।

५. नगर स्तरिय स्वयंसेवक ब्युरोको गठन र सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था:

(१) नगरपालिकामा नगर विपद् व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष वा अध्यक्षले तोकेको सदस्यको संयोजकत्वमा आवश्यक संख्यामा नगर स्वयंसेवक ब्युरो गठन गरिनेछ । उक्त ब्युरोमा देहायका निकाय वा संस्थाका प्रमुख वा प्रतिनिधि सदस्य रहन सक्नेछन् ।

- (क) नगरपालिकाको विपद् व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष वा अध्यक्षले तोकेको कार्यपालिका सदस्य: संयोजक
- (ख) वडा विपद् व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षहरू मध्येबाट नगर विपद् व्यवस्थापन समितिले मनोनयन गरेका २ (दुई) जना: सदस्य
- (ग) प्रमुख वा प्रतिनिधि, नगरीय प्रहरी वित्त नगर हेर्ने : सदस्य
- (घ) प्रमुख वा प्रतिनिधि, शसस्त्र प्रहरी बल नगर हेर्ने : सदस्य
- (घ) प्रमुख वा प्रतिनिधि, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी: सदस्य
- (ड) प्रमुख वा प्रतिनिधि, नगर आपतकालिन कार्यसंचालन केन्द्र: सदस्य
- (च) प्रमुख वा प्रतिनिधि, नगरपालिकाको वारुणयन्त्र : सदस्य
- (छ) प्रमुख वा प्रतिनिधि, नगर प्रहरी : सदस्य

- (ज) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका क्षेत्रमा क्रियाशील जयपृथ्वी नगरपालिका अर्न्तगतका संघ-संस्था वा निकायका प्रमुख वा प्रतिनिधि एवं उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रमा क्रियाशील निजी क्षेत्रका छाता संगठनहरूका प्रमुख वा प्रतिनिधिहरू मध्ये नगरपालिका स्वयंसेवक ब्युरो संयोजकले मनोनयन गरेका कम्तीमा १ (एक) जना महिला सहित ३ (तीन) जना: सदस्य
- (झ) नगरपालिकाको आपतकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्रको प्रमुख/विपद् फोकल पर्सन : सदस्य सचिव ।
२. उपदफा ५ (१) को खण्ड (झ) बमोजिम मनोनित सदस्यको पदावधि सामान्यतया २ (दुई) वर्षको हुनेछ । तर ती सदस्यलाई पुनः नियुक्ति गर्न वाञ्छनीय छ भन्ने नगरपालिका स्वयंसेवक ब्युरोलाई लागेमा अर्को एक कार्यकालको लागि पुनः मनोनित गर्न बाधा पर्नेछैन ।
३. उपदफा ५ (१) बमोजिम ब्युरोको गठन नभएको अवस्थामा नगर विपद् व्यवस्थापन समितिले ब्युरोको काम, कर्तव्य र अधिकार प्रयोग गर्न गराउन सक्नेछ ।

नगर स्तरिय स्वयंसेवक ब्युरो:

१. संयोजक : श्री चेताराज बजाल, प्रमुख जयपृथ्वी नगरपालिका
२. सदस्य : श्री सर्जन थापा वडा नं. ११
३. सदस्य : श्री प्रेम थापा वडा नं. ५
४. सदस्य : श्री उत्तरा कुइकेल नगर कार्यपालिका सदस्य
५. सदस्य : श्री लाल बहादुर सुनार, नगर कार्यपालिका सदस्य
६. सदस्य : श्री प्रमुख तथा प्रतिनिधि नेपाल प्रहरी
७. सदस्य : श्री प्रमुख तथा प्रतिनिधि शसस्त्र प्रहरी बल नेपाल
८. सदस्य : श्री प्रमुख तथा प्रतिनिधि नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, बभाड
९. सदस्य : श्री नगर आपतकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र
१०. सदस्य : श्री नगरपालिका बारुण यन्त्र संचालक
११. सदस्य : श्री प्रमुख वा प्रतिनिधि नगर प्रहरी
१२. सदस्य : श्री प्रमुख UNFPA
१३. सदस्य : श्री प्रमुख तथा प्रतिनिधि, उद्योग बाणिज्य संघ
१४. सदस्य : श्री बिजय रजक, योजना शाखा
१५. सदस्य सचिव: श्री रामचन्द्र धामी विपद् व्यवस्थापन समिति फोकल पर्सन

६. नगर स्वयंसेवक ब्युरोको बैठक सम्बन्धी व्यवस्था :

- (१) नगर स्वयंसेवक ब्युरोको बैठक संयोजकको अध्यक्षतामा वर्षको कम्तीमा छ पटक बस्न सक्नेछ । विपद्को समयमा यस ब्युरोको बैठक आवश्यकता अनुसार नियमित रूपमा बस्नुपर्दछ । तर बैठक बस्न आवश्यक भएमा संयोजकले जुनसुकै समयमा पनि बैठक बोलाउन सक्नेछ ।
- (२) बैठक सञ्चालनको कार्यविधि नगर स्वयंसेवक ब्युरो आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।
- (३) बैठकको निर्णय सामान्यतया सर्वसम्मत वा बहुमतको आधारमा गरिनेछ । यदि बहुमतको आधारमा निर्णय हुन नसकी मत बराबर भएमा संयोजकको मत निर्णायक हुनेछ ।

७. नगर स्वयंसेवक ब्युरोको काम, कर्तव्य र अधिकार:

नगर स्वयंसेवक ब्युरोको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:

- (क) स्वयंसेवक परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धमा नगर स्तरिय निर्देशिका, मापदण्ड, आचारसंहिता र कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यपालिकाबाट स्वीकृत भएपछि कार्यान्वयन हुनेछ, तर यस्तो निर्देशिका, मापदण्ड, आचारसंहिता र कार्ययोजना राष्ट्रिय स्वयंसेवक ब्युरो र प्रदेश स्वयंसेवक ब्युरोले लागु गरेको प्रतिकूल हुने गरी तर्जुमा गर्न पाईनेछैन ।

- (ख) नगर स्वयंसेवक संघ-संस्था तथा समुहको गठन, क्षमता विकास, परिचालन र व्यवस्थापनमा आवश्यक सहयोग, समन्वय र सहकार्य गर्ने ।
- (ग) नगरपालिकामा क्रियाशील स्वयंसेवी संघ-संस्था, समुह र स्वयंसेवकको अभिलेख राख्ने वा राख्न लगाउने ।
- (घ) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा खटिने स्वयंसेवी संघ-संस्था समुह वा स्वयंसेवकलाई तोकिएको निर्देशिका, मापदण्ड र आचारसंहिता पालना गर्न लगाउने ।
- (ङ) नगरपालिकामा क्रियाशील विभिन्न स्वयंसेवी संघ-संस्था, समुह र स्वयंसेवकबीच आपसी सहयोग, सहकार्य र समन्वयको भूमिका निर्वाह गर्ने ।
- (च) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यमा स्वयंसेवकको परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य आवश्यक काम गर्ने ।
- छ) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यमा स्वयंसेवकहरुको लागि तालिम विषयवस्तु, पाठ योजना तयार गर्ने ।
- ज) आवश्यकता अनुसार केन्द्रीय र जिल्ला स्तरमा नगर स्वयंसेवक व्युरोसंग समन्वय गर्ने ।

८. नगर व्युरोको सचिवालय सम्बन्धी व्यवस्था:

- (१) नगर स्वयंसेवक व्युरोको सचिवालय नगर आपत्कालिन कार्यसंचानल केन्द्रमा रहनेछ ।
- (२) नगर स्वयंसेवक व्युरोमा कामगर्ने जनशक्ति र साधनस्रोतको व्यवस्था सम्बन्धित नगरपालिकाले गर्नेछ ।
- (३) नगर स्वयंसेवक व्युरोले आफ्ना कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन क्षेत्रमा नगरपालिका तहमा क्रियाशील संघ-संस्था र निकायहरूसँग आवश्यक समन्वय, सहकार्य र साभेदारी गर्न सक्नेछ ।

९. वडा स्वयंसेवक व्युरो समिति गठन सम्बन्धी व्यवस्था :

- (१) वडाअध्यक्ष वा निजले तोकेको वडा सदस्यको संयोजकत्वमा टोल विकास संस्था, स्थानीय रेडक्रसको उपशाखा, वडामा रहेका स्वयंसेवी संस्थाहरु, स्थानीय स्काउट, महिला समूह, स्थानीय क्लबका प्रतिनिधिहरु, स्थानीय शिक्षक, अवकास प्राप्त प्रहरी तथा सेनाका प्रतिनिधिहरु, संकटासन्न समुदायको प्रतिनिधि, तालिम प्राप्त दक्षजनशक्ति र अन्य समाजिक अभियान्ताहरु मध्येबाट विपद् पूर्वतयारी, प्रतिकार्य र पुर्नलाभसम्मका लागि सहयोग गर्ने गरि वडा स्तरीय स्वयंसेवक व्युरो गठन गरिनेछ ।
- (२) वडास्तरीय स्वयंसेवक व्युरो गठन गरि विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी ज्ञान, सिप सम्बन्धी तालिमका साथै विपद्को समयमा बढी जोखिममा हुने महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, शारीरिक रुपमा कमजोर र अशक्तहरुलाई समेत ध्यान दिनुपर्ने प्राथमिकता सम्बन्धमा समेत प्रशिक्षण दिइनेछ ।
- (३) वडास्तरीय स्वयंसेवक व्युरो बैठक सामान्यतया वर्षको कम्तीमा छ पटक बस्न सक्नेछ । तर, आवश्यकता अनुसार जुनसुकै समयमा पनि बैठक बस्न सक्नेछ ।
- (४) संयोजकको अनुपस्थितिमा उपस्थित सदस्यहरु मध्ये ज्येष्ठ सदस्यको अध्यक्षतामा बैठक बस्न सक्नेछ ।
- (५) बैठक सञ्चालनको कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।
- (६) बैठकको निर्णय सामान्यतया सर्वसम्मत वा बहुमतको आधारमा गरिनेछ । यदि बहुमतले निर्णय हुन नसकी मत बराबर भएमा संयोजकको मत निर्णायक हुनेछ ।
- (७) वडास्तरीय स्वयंसेवक व्युरो अन्य भूमिका, जिम्मेवारी तथा उत्तरदायीत्व सम्बन्धित नगर स्वयंसेवक व्युरोले तोकेबमोजिम हुनेछ ।

नगरपालिका र वडास्तरीय स्वयंसेवक व्युरोको समन्वयमा आवश्यकता अनुसार समुदायमा समुदायस्त स्वयंसेवक व्युरो गठन गर्न सकिनेछ । उक्त व्युरोमा टोल समुदायका समाजसेवी टोल विकास संस्था, स्थानीय स्काउट, महिला समूह, स्थानीय क्लबका प्रतिनिधिहरु, स्थानीय शिक्षक, रेडक्रस, अवकास प्राप्त प्रहरी तथा सेनाका प्रतिनिधिहरु र सामाजिक क्लबका प्रतिनिधिहरु र अन्य समाजिक अभियान्ताहरु मध्येबाट छनोट भएका व्यक्तिको संयोजकत्वमा स्वयंसेवक समूहको गठन गर्न सकिनेछ । स्वयंसेवक समूहलाई स्वयंसेवाको

विषयक्षेत्र, कामको प्रकृति र विपद् प्रभावको स्तर अनुसार दफा ११ बमोजिम विभिन्न विषयक्षेत्रमा वर्गीकरण गरिनेछ ।

१०. स्वयंसेवक सम्बन्धी व्यवस्था:

१. विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धमा स्वयंसेवकाका विषयक्षेत्र निर्धारण गरिनेछ । विभिन्न प्रकारका विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने ज्ञान, सिप र क्षमता अनुसार सामान्य सेवा, विशेष दक्ष सेवा, विशिष्ट सेवा आदिमा वर्गीकरण गरी स्वयंसेवक परिचालन गर्न सकिनेछ ।
- (क) विभिन्न विपद् जोखिम सम्बन्धी सचेतना तथा पूर्वसूचना सम्बन्धी विषय,
(ख) विपद्मा परेका व्यक्तिहरुको खोज तथा उद्धार सम्बन्धी विषय,
(ग) प्राथमिक उपचार तथा आधारभूत स्वास्थ्य उपचार सम्बन्धी विषय,
(घ) भूकम्प, बाढी, पहिरो, नदि कटान, आगलागी, वन डढेलो, चट्याङ, सडक दुर्घटना, हवाई दुर्घटना लगायतका विपद्मा खोज, उद्धार गर्न आवश्यक विषय,
(ङ) विपद्बाट भएको क्षतिको द्रुत लेखाजोखा तथा मूल्याङ्कन र विपद् प्रभावितहरुका लागि जीवनयापनका लागि आवश्यक पर्ने सहायताको लेखाजोखा सम्बन्धी विषय,
(च) सामाजिक सुरक्षा तथा मनोसामाजिक परामर्श सम्बन्धी विषय,
(छ) खाद्य लगायतका राहत सामाग्रीको वितरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी विषय,
(ज) अस्थायी आश्रयस्थल, क्याम्प वा क्वारेन्टाइन व्यवस्थापन सम्बन्धी विषय
(झ) महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, शारिरीक असक्त व्यक्तिहरुको संरक्षण र संवर्द्धन सम्बन्धी विषय,
(ञ) नगस्तरीय स्वयंसेवक ब्युरोले तोकेका अन्य विषयहरु ।
- (२) उपदफा ११ (१) बमोजिमका विभिन्न विषयक्षेत्रमा परिचालन हुने र नेपालको प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भई सञ्चालनमा रहेको कुनै संघ संस्था वा निकायमा आवद्ध भएको वा आफू बसोबास रहेको समुदायस्तरको विपद् व्यवस्थापन समितिमा सङ्गठित भएको हुनुपर्नेछ ।
- (३) उपदफा ११ (१) बमोजिमका स्वयंसेवकहरुको परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धमा यो निर्देशिका अधिनमा रही नगर स्वयंसेवक ब्युरोले आवश्यक अन्य निर्देशिका, मापदण्ड र आचारसंहिता तर्जुमा गरी लागु गर्न सक्नेछ ।

११. स्वयंसेवकको योग्यता:

- (१) विभिन्न विषयक्षेत्रमा सेवा गर्ने स्वयंसेवकको न्यूनतम योग्यता र अनुभव नगर स्वयंसेवक ब्युरोले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ । साथै नगर स्वयंसेवक ब्युरोले स्वयंसेवकको कार्यक्षेत्र र विषयक्षेत्र अनुसारको अनुभव, योग्यता ज्ञान, सिप, क्षमता र स्तर निर्धारण र प्रमाणित गर्न आवश्यक मापदण्ड निर्धारण गरी लागु गर्नेछ ।
- (२) नगर स्वयंसेवक ब्युरोले जिल्ला र प्रदेश स्वयंसेवक ब्युरो र सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग समेत आवश्यक समन्वय गरी विभिन्न विषयक्षेत्रका स्वयंसेवकको अनुभव, योग्यता, ज्ञान, सिप, क्षमता र स्तर निर्धारण, परिक्षण र परिचालन गर्न आवश्यक कार्यशर्त, आचारसंहिता आदि तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न गराउन सक्नेछ ।

१२. स्वयंसेवक सङ्गठित हुनुपर्ने:

- (१) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका विभिन्न क्षेत्रमा स्वयंसेवकको रुपमा काम गर्न वा परिचालन हुन ईच्छुक व्यक्तिले अनुमती प्राप्त संघ-संस्था वा निकायमा सङ्गठित भएको हुनु पर्नेछ । तर प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भएका सामाजिक संघ-संस्था वा सरकारी निकायमा सेवा गरी कम्तिमा पाँच वर्षको अनुभव प्राप्त गरेका व्यक्तिले नगर स्वयंसेवक ब्युरोले जारी गरेको निर्देशिका र आचार संहिता पालना गर्ने गरी स्वयंसेवकको रुपमा परिचालन हुन सक्नेछन ।

- (२) कुनै व्यक्ति विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यमा स्वयंसेवकको रूपमा परिचालन हुँदा निज आफु सङ्गठित संस्थाको प्रतिनिधित्व गरी परिचालित हुनेछ ।
- (३) उपदफा १४ (२) बमोजिम परिचालन हुने स्वयंसेवकले आफु सङ्गठित भएको संस्थाको नियमानुसारको सेवा सुविधा पाउनेछ ।

१३. स्वयंसेवकको काम, कर्तव्य र अधिकार:

स्वयंसेवकको काम कर्तव्य अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ।

- (क) यस निर्देशिका र यस अर्न्तगत बनेको स्वयंसेवक मापदण्ड र आचारसंहिताको पालना गर्ने ।
- (ख) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यमा परिचालन हुँदा नगर स्वयंसेवक ब्युरोले तोकेको कार्यशर्त बमोजिम कार्य सम्पादन गर्ने ।
- (ग) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यमा परिचालन हुँदा प्राप्त शक्ति, स्रोत र अधिकारको जिम्मेवार र जवाफदेही भई पारदर्शी र प्रभावकारी रूपमा उपयोग गर्ने ।

१४. स्वयंसेवकको आचारसंहिता:

- (१) प्रत्येक स्वयंसेवकले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यमा परिचालन हुँदाका बखत वा व्यक्तिगत जीवनको अवस्थामा समेत असल आचरण प्रस्तुत गर्नुका साथै तोकिएको आचारसंहिता पालन गर्नुपर्नेछ ।
- (२) स्वयंसेवकले पालना गर्नुपर्ने आचारसंहिता नगर स्वयंसेवक ब्युरोले तयार गरी नगर कार्यपालिकाको बैठकबाट स्वीकृत गराई लागु गर्नेछ । तर राष्ट्रिय स्वयंसेवक ब्युरोले जारी गरेको उक्त आचार संहिताको प्रतिकूल हुने गरी परिमार्जन गर्न गरिने छैन ।
- (३) उपदफा १५ (२) बमोजिमको आचार संहितामा नगर ब्युरोले आफ्नो परिवेश अनुसार परिमार्जन गरी लागु गर्न सक्नेछन् ।

१५. स्वयंसेवकको कार्यकाल सम्बन्धी व्यवस्था:

- (१) कामको प्रकृति अनुसार स्वयंसेवकको कार्यकाल सम्बन्धित ब्युरोले तोके बमोजिम हुनेछ । कुनै कारण विना स्वयंसेवकलाई तोकिएको समयवधि अगावै स्वयंसेवा गर्नबाट वञ्चित गरिनेछैन ।
- (२) नगर स्वयंसेवक ब्युरोले विपद्को प्रकृति, विपद् जोखिमको अवस्था र जटिलता अनुसार स्वयंसेवकको उमेर हद निर्धारण गर्नेछ ।

१६. स्वयंसेवकको क्षमता विकाससम्बन्धी व्यवस्था: (१) स्वयंसेवकको क्षमता विकासका लागि नगर स्वयंसेवक ब्युरोले देहाय बमोजिमका कार्यहरु गर्नुपर्नेछ:

- (क) स्वयंसेवक आवद्ध विषयक्षेत्रसँग सम्बन्धित शिक्षा, तालिम, प्रशिक्षण र अभ्यास प्रदान गर्ने ।
- (ख) स्वयंसेवकलाई तोकिएको कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक मेशिन, औजार, उपकरण र अन्य सामग्रीहरु उपलब्ध गराउने ।
- (ग) विभिन्न प्रकोपबाट हुने सम्भावित विपद् परिदृष्यमा आधारित कृत्रिम घटना अभ्यास गराउने ।
- (घ) स्वयंसेवकको क्षमता विकाससम्बन्धी अन्य काम गर्ने, गराउने ।
- (ङ) नगरब्युरोले अनुरोध गरेमा प्राधिकरणले स्वयंसेवकको क्षमता विकास कार्यमा आवश्यक सहयोग गर्नुपर्नेछ ।
- (च) नगर ब्युरोले अनुरोध गरेमा प्रदेश स्वयंसेवक ब्युरोले स्वयंसेवक समूहको क्षमता विकास कार्यमा आवश्यक सहयोग गर्नुपर्नेछ ।
- (छ) नगर स्वयंसेवक ब्युरोले स्वयंसेवकको क्षमता विकासका लागि आवश्यक कार्य योजना बनाई कार्यान्वयन गर्नु, गराउनुपर्नेछ ।
- (ज) नगर स्वयंसेवक ब्युरोले स्वयंसेवकको क्षमता विकास गर्न प्रचलित कानुन बमोजिम सम्बन्धित संघ संस्था वा निकायसँग साभेदारी र सहकार्य गर्न सक्नेछन् ।

भ्र) स्वयंसेवक ब्युरोको क्षमता अभिवृद्धिका लागि स्थानिय आगलागि नियन्त्रक, प्रहरी र आर्मिहरुको निकटम समन्वयमा गराउनुपर्नेछ ।

१७. **स्वयंसेवकको विमा र स्वास्थ्य उपचारसम्बन्धी व्यवस्था:** (१) स्वयंसेवक सङ्गठित र परिचालन गर्ने संघ, संस्था वा निकायले आफुसँग सङ्गठित स्वयंसेवकको आवश्यक औषधोपचार र प्रचलित नियम बमोजिम दुर्घटना विमा गर्नु, गराउनु पर्नेछ ।

(२) स्वयंसेवक सङ्गठित र परिचालन गर्ने संघ, संस्था वा निकाय सूचीकृत गर्दा वा ती संघ-संस्था वा निकायको विवरण अद्यावधिक गर्दा वा दर्ता नवीकरण गर्दा सम्बन्धित संस्थाले स्वयंसेवकको औषधि उपचार र दुर्घटना विमा सम्बन्धी व्यवस्था भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्नेछ ।

(३) कुनै स्वयंसेवकको सम्बन्धित संघ संस्था वा निकायले औषधि उपचार र दुर्घटना विमा सम्बन्धी व्यवस्था गरेको नपाईएमा नगर स्वयंसेवक ब्युरोले औषधि उपचार र दुर्घटना विमा सम्बन्धी व्यवस्था गर्नु गराउनु पर्नेछ ।

१८. **स्वयंसेवक सेवामुक्त सम्बन्धी व्यवस्था:**

(१) कुनै स्वयंसेवकले तोकिएको आचारसंहिताको पालना नगरेमा वा तोकिएको जिम्मेवारी पुरा गरेको नदेखिएमा नगर ब्युरोले उक्त स्वयंसेवकलाई स्वयंसेवा गर्नबाट हटाउन सम्बन्धित संघ-संस्था वा निकायलाई निर्देशन दिनेछ । सम्बन्धित संघ-संस्था वा निकायले सो निर्देशनको तत्काल पालना गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा १९ (१) बमोजिम दिएको निर्देशन सम्बन्धी जानकारी नगर ब्युरोले सोको जानकारी केन्द्रीय स्वयंसेवक ब्युरो, जिल्ला विपद् ब्युरोमा दिनुपर्नेछ । यसैगरी नगर ब्युरोले पनि आफुले दिएको निर्देशन सम्बन्धी जानकारी वडा तथा समुदायका स्वयंसेवक ब्युरो र सरोकारवाला संघ-संस्था लाई दिनुपर्नेछ ।

(३) नगरस्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति, नगर आपत्तकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्रले नियमित रूपमा स्वयंसेवक परिचालनको निरीक्षण र अनुगमन गर्नेछ । निरीक्षण र अनुगमन क्रममा कुनै स्वयंसेवकलाई स्वयंसेवाबाट हटाउन पर्ने देखिएमा तुरन्त हटाउन सम्बन्धित ब्युरोलाई निर्देशन दिन सक्नेछ ।

(४) कुनै स्वयंसेवकले कुनै कसुर गरेको देखिएमा कसुरको गम्भीरता हेरी प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही हुनेछ ।

१९. **स्वयंसेवाको कदर तथा सम्मान:** (१) स्वयंसेवकको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनको आधारमा नगर ब्युरोले नगद पुरस्कारका साथै प्रोत्साहन वा कदर गर्न सक्नेछ । यस सम्बन्धी विधि र मापदण्ड नगर ब्युरोले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

२०. **नगरपालिकाको भूमिका:**

(१) नगरपालिकाको भूमिका देहाय बमोजिम हुनेछ:

(क) नगरस्तरीय स्वयंसेवक ब्युरोका साथै वडा तथा समुदाय तहमा स्वयंसेवक ब्युरो र सञ्चालन गर्न सहयोग गर्ने ।

(ख) नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति वा ब्युरोले पेश गरेको स्वयंसेवक विकास तथा परिचालन योजना, क्षमता अभिवृद्धि तालिम विषयवस्तुहरु नगरकार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरी लागु गर्ने, गराउने ।

(ग) नगरपालिका अर्न्तगत विपद् पूर्वतयारी र विपद् प्रतिकार्यमा स्वयंसेवकको प्रबन्ध र प्रभावकारी परिचालन गर्न स्वयंसेवक सङ्गठित र परिचालन गर्ने संघ-संस्था वा निकायसँग समन्वय र सहकार्य गर्न नगर स्वयंसेवक ब्युरोलाई सहयोग गर्ने ।

(घ) स्वयंसेवक विकास र परिचालनका लागि उपलब्ध स्थानीय स्रोत परिचालन गर्नुका साथै प्रदेश सरकार र राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणसँग समन्वय गरी अन्य आवश्यक स्रोत साधन जुटाउन नगरपालिका ब्युरोलाई सहयोग गर्ने ।

(ङ) स्वयंसेवक विकास र परिचालनका लागि रेडक्रस, राजनैतिक दलहरु, अन्य सामाजिक संघ-संस्था वा निकायहरूसँग सहकार्य र समन्वय गर्न नगर स्वयंसेवक ब्युरोलाई सहयोग गर्ने ।

(च) नगर स्वयंसेवक ब्युरो, वडा स्वयंसेवक परिचालन समिति र सामुदायिक स्वयंसेवक समूहहरूले गरेका कार्यको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्ने गराउने ।

२१. सुरक्षा निकायको भूमिका:

(१) सुरक्षा निकायको भूमिका देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) नगर स्वयंसेवक ब्युरोले, नगर, वडा तथा समुदायमा रहेका स्वयंसेवकको क्षमता विकासका लागि माग बमोजिम आवश्यक तालिम तथा अभ्यास प्रदान कार्यमा सहयोग गर्ने ।

(ख) विपद् पूर्वतयारी अभ्यास र विपद् प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरूमा सम्बन्धित स्वयंसेवक ब्युरो र स्वयंसेवक समूहबीच समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

(ग) स्वयंसेवक परिचालन आचारसंहिता र अनुशासनको पालना गर्न, गराउन सहयोग गर्ने ।

२२. विषयगत सरकारी निकायको वा कार्यालयहरूको भूमिका:

(१) नगरपालिकाका विषयगत शाखा, आफ्नो विषय क्षेत्रसँग सम्बन्धित स्वयंसेवक उत्पादन गर्ने, क्षमता विकास गर्ने र प्रभावकारी परिचालन गर्ने सम्बन्धमा नगर स्वयंसेवक ब्युरोलाई सहयोग गर्ने ।

२३. गैरसरकारी संघ-संस्था, राजनीतिक दल र निजी प्रतिष्ठानहरूको भूमिका: (१) गैरसरकारी संघ-संस्था, राजनीतिक दल र निजी प्रतिष्ठानहरूको भूमिका देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) विपद् पूर्वतयारी तथा विपद् प्रतिकार्यको समयमा नगर स्वयंसेवक ब्युरो र सुरक्षा निकायहरूबीच सहयोग, समन्वय र सहकार्य गरी जनधनको रक्षा गर्ने ।

(ख) तोकिएको निर्देशिका, मापदण्ड र आचारसंहिता अन्तर्गत रही आफ्नो विषयक्षेत्र अनुरूपका स्वयंसेवक सङ्गठित गर्न, सूचीकरण गर्न, क्षमता विकास गर्न र परिचालन गर्न नगरपालिका स्वयंसेवक ब्युरोसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

२४. बजेट तथा आर्थिक व्यवस्था:

(१) विभिन्न विषयक्षेत्रमा स्वयंसेवक सङ्गठित गर्न, क्षमता विकास गर्न र परिचालन गर्न आवश्यक बजेट तथा आर्थिक व्यवस्थापन देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) नगरपालिकाभित्र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि खटिएका स्वयंसेवकहरूका लागि नगरपालिकाले आवश्यक बजेटको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

(ख) सरकारी, गैरसरकारी संघ, संस्था वा निजी क्षेत्रबाट खटिएका स्वयंसेवकको मानवोचित आवश्यक खर्च, औषधि उपचार व्यवस्था र विमाको प्रवन्ध स्वयंसेवक सङ्गठित र परिचालन गर्ने संघ-संस्था वा निकायले गर्नुपर्नेछ ।

(ग) स्वयंसेवक सङ्गठित गर्ने संघ-संस्था वा निकायले आफुसँग आवद्ध स्वयंसेवकलाई निजले गर्ने कामको प्रकृति, विषयक्षेत्र र कार्यबोझ अनुसार स्वयंसेवामा खट्दा आवश्यक पर्ने न्यूनतम बन्दोबस्तीका सामग्री, पोशाक, व्यक्तिगत सुरक्षा र आधारभूत आवश्यकता सम्बोधन गर्ने सेवा सुविधा उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।

(२) नगरपालिकाले आवश्यकता अनुसार स्वयंसेवक परिचालन गर्न बजेट विनियोजन गर्ने, खर्चको फाँटवारी राख्ने र आर्थिक कारोवारको लेखापालन र लेखा परीक्षण गराउने साथै समय समयमा खर्चको विवरण सार्वजनिक गर्ने गर्नुपर्नेछ ।

(३) गैरसरकारी संघ-संस्था, निकाय र निजी प्रतिष्ठान लगायत मानवीय सहायतामा क्रियाशील जुनसुकै सङ्गठन मार्फत परिचालन हुने स्वयंसेवक परिचालन खर्चको लेखा परीक्षण प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

२५. निर्देशिका कार्यान्वयन: (१) नगर, वडा तथा समुदायमा रहेका स्वयंसेवकहरू तथा स्वयंसेवकको परिचालन गर्ने संस्थाहरूले यस निर्देशिकाको कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्नेछन् ।

२६. पुनरावलोकन र अद्यावधिक सम्बन्धी व्यवस्था: (१) नगरपालिकाले आवश्यकता अनुसार यो निर्देशिका अद्यावधिक र परिमार्जन गर्नेछ ।

२७. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

नगरभित्र ब्युरोले विपद् जोखिम र न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि गरिएका कामको उपलब्धी लगायतको अनुगमन मूल्याङ्कनको जिम्मेवारी ब्युरोका संयोजक तथा प्रमुख एवं नगरस्तरीय स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिबाट हुनेछ ।

२८. अभिलेख तथा प्रतिवेदन

स्वयंसेवक ब्युरोको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा गरेको कार्यहरूको चुस्त अभिलेख राखी वार्षिक कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन नगर स्तरीय आपत्तकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्रबाट नगरस्तरिय विपद् व्यवस्थापन समिति हुँदै नगरपालिकाका प्रमुख मार्फत नगरकार्यपालिकाको बैठकमा पेश गर्नुपर्ने छ । साथै उक्त प्रतिवेदन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिमा पनि पेश गर्न सक्नेछ । .बाधा, अड्काउ फुकाउने सम्बन्धमा: यो निर्देशिका कार्यान्वयन गर्दा कुनै द्विविधा वा बाधा आइपरेमा नगरपालिकाले बाधा अड्काउ फुकाउने वा द्विविधाको निवारण गर्नेछ ।

अनुसूची - १

स्वयंसेवक र स्वयंसेवक समूहको कार्य विवरण

स्वयंसेवकहरूको कार्यविवरण :

- नगरपालिका स्तरीय आपत्तकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्रले दिएको कार्य विवरण अनुसार जिम्मेवारीप्रति प्रतिबद्ध हुनुपर्ने,
- पालिकास्तरीय आपत्तकालिनका कार्यसञ्चालन केन्द्रका निति, नियम योजना, कार्यविधि र स्वयंसेवकको आचारसंहिता स्वीकार गर्नुपर्ने,
- विपद् व्यवस्थापन, स्वास्थ्य सरसफाइ, अस्थायी आवास, संरक्षण, खानेपानी सरसफाईका विषय अनुसारको कार्यक्षेत्रमा तल्लिन हुने ।
- आफ्नो दक्षता अभिवृद्धिका लागि प्रयत्नशील हुनुपर्ने,
- आफूले दिएको सेवाको अभिलेख आफूले राख्ने र संस्थालाई पनि समयमा उपलब्ध गराउनुपर्ने
- सेवाग्राहीको विश्वास, विचार तथा अधिकारको सम्मान गर्नु पर्ने ।
- सम्पन्न गरेको कार्यको नियमित रूपमा टिपोट गर्ने र प्रतिवेदन पेश गर्ने ।
- स्वयंसेवकलाई सक्षमताका साथ आफ्नो ज्ञान, सिप र क्षमताको प्रयोग गर्ने ।
- स्वयंसेवकले स्वयंसेवा कार्यमा सहयोग र मार्गनिर्देशन गर्ने,
- स्वयंसेवकलाई समुदायदेखि विश्वव्यापी तहसम्म सेवा दिन सकिने गरि तयार रहने ।
- स्वयंसेवा निःस्वार्थ तथा भेदभावरहित हुनुपर्दछ ।
- स्वयंसेवा स्थानीय आवश्यकतामा आधारित हुनुपर्दछ ।
- स्वयंसेवा मानवीय पीडामा तत्काल राहत प्रदान गर्ने हुनुपर्दछ ।
- स्वयंसेवा सङ्घट्टाभिमुख जनताको हित गर्ने हुनुपर्दछ ।
- स्वयंसेवा गरेको कारणले आर्थिक लाभ प्राप्त नहुने तथा हानि ब्यहोर्न नपर्ने हुनुपर्दछ ।
- स्वयंसेवा 'आफ्नो सुरक्षा पहिले' (Safety First) मा आधारित हुनुपर्छ ।
- अरूलाई सेवा गर्दा आफ्ना व्यवहार, भावना तथा पूर्वाग्रहहरूबाट स्वयंसेवालाई प्रभावित बन्न दिनु हुँदैन ।
- सङ्घट्टाभिमुख मानिसहरूले विभिन्न अवस्थामा विवेकभन्दा भावनाबाट प्रेरित भई प्रतिक्रिया गर्न सक्छन् भन्ने कुराको जानकारी स्वयंसेवकमा हुनुपर्दछ ।

- आवश्यक नभएको सहायता विरलै ग्राह्य हुन्छ र कुनै व्यक्तिसँग यसलाई अस्वीकार गर्ने अधिकार हुन्छ भन्ने कुरा स्वयंसेवकले मनन गर्नुपर्दछ ।
- मानिसहरूका आफ्ना समस्या जहाँ छन् र जसरी छन्, त्यसैलाई नै स्वयंसेवकले स्वीकार गर्नुपर्दछ
- मानिसहरूको शारीरिक बनोट तथा मानसिक अवस्था, पारिवारिक पृष्ठभूमि, शैक्षिक योग्यता तथा जीवनका अनुभवहरू फरक-फरक हुन्छन् भन्ने कुराको जानकारी स्वयंसेवकलाई हुनुपर्दछ ।
- सबैको माया पाउने, सुरक्षित रहने, आर्जन गर्ने, कार्य सिद्ध गर्ने र समाजमा चिरपरिचित तथा मान्य हुने जस्ता आधारभूत चाहनाहरू समान हुन्छन् भन्ने कुराको जानकारी स्वयंसेवकलाई हुनुपर्दछ ।
- प्रत्येक मानिसका आफ्ना व्यक्तिगत आवश्यकताहरू हुन्छन् र उसले ती आवश्यकताहरू पूरा गर्न विभिन्न किसिमले प्रतिक्रिया गरिरहेको हुन्छ भन्ने कुराको जानकारी स्वयंसेवकलाई हुनुपर्दछ ।
- मानिसहरू आफ्नो जीवनलाई आफैँ नियन्त्रण गर्न चाहन्छन् र आफैँ निर्णय गर्न चाहन्छन् भन्ने कुरा स्वयंसेवकले मनन गर्नुपर्दछ ।
- स्वयंसेवकले काम गर्दा सुरक्षा नियमावलीको जानकारी लिई त्यसको ख्याल गर्नुपर्दछ ।

अनुसूची - २

स्वयंसेवक सूचीकरण फाराम

- (१) विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यमा परिचालन हुने स्वयंसेवक सूचिकरण सम्बन्धी फाराम नगर स्वयंसेवक ब्युरोले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ । नगरपालिका भित्रका वडा तथा समुदायमा र स्वयंसेवक संगठित एवं परिचालन गर्न नगर स्वयंसेवक सूचीकरण फाराम यस अनुसूचीमा समावेश गरिएको छ ।